

VABARIIGI VALITSUSELE

Riigikantselei kaudu

E-post: riigikantselei@riigikantselei.ee

Taotleja: MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse

E-post: ksvirumaa@gmail.com

Kuupäev: [digitaalse allkirjastamise kuupäev]

TAOTLUS TEENISTUSLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAMISEKS KLIIMAMINISTEERIUMI TEGEVUSE ÜLE

Kliimaministeeriumi 09.10.2026 kirjas nr 8-2/26/3332-4 väljendatud järelevalvest keeldumise põhjendatuse ning asjaolude kontrollimise piisavuse hindamiseks

Austatud Vabariigi Valitsus

Palume Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 93 ja § 94 lõike 1 alusel teostada teenistuslikku järelevalvet Kliimaministeeriumi tegevuse üle seoses MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse järelevalvetaotluse lahendamisega.

Kliimaministeerium keeldus 09.10.2026 kirjas nr 8-2/26/3332-4 algatamast teenistuslikku järelevalvet Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri tegevuse üle. Taotlus puudutas Varja merikotka püsielupaiga kaitset, merikotka seisundi hindamist ning riikliku seire sõltumatuse ja andmete usaldusväärsuse kontrollimist.

Käesoleva taotluse esemeks on ministeeriumi enda tegevuse seaduslikkus ja otstarbekus: kas taotluse lahendamisel kontrolliti olulisi asjaolusid piisavalt, hinnati esitatud küsimusi sisuliselt ning põhjendati järelevalvest keeldumist asjakohaselt.

1. Õiguslik alus ja taotluse ulatus

VVS § 93 lõike 1 kohaselt korraldatakse teenistuslikku järelevalvet valitsusasutuste ja nende hallatavate riigiasutuste tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse tagamiseks. VVS § 94 lõige 1 annab Vabariigi Valitsusele pädevuse valvata ministeeriumi tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle.

VVS § 93 lõige 5 võimaldab järelevalve teostajal nõuda välja dokumente ning võtta ametiisikutelt seletusi ja arvamusi.

Kliimaministeerium on oma vastuses samuti viidanud Vabariigi Valitsuse järelevalvepädevusele ning HMS § 71 lõikele 2, mille kohaselt ei saa ministeeriumi akti või toimingut peale esitada tavapärasest vait.

Palume käsitleda käesolevat pöördumist **teenistusliku järelevalve taotlusena**, mitte vaidena. Me ei taotle selle menetluse kaudu vallavolikogu planeeringu või ehitusloa tühistamist. Palume hinnata ministeeriumi tegevust tema pädevuse piires ja arvestada VVS §-s 93 sätestatud järelevalve piiranguid.

2. Järelevalvepädevuse võimaliku liigse kitsendamise kontrollimine

Ministeerium põhjendas vastuses järelevalvest keeldumist muu hulgas sellega, et taotluses ei olnud vaidlustatud konkreetset haldusakti ning KSH aruanne või ekspertarvamused ei ole eraldiseisvalt teenistusliku järelevalve objektiks.

Meie hinnangul ei lahenda see põhjendus küsimust, kas Keskkonnaamet ja Keskkonnaagentuur täitsid nõuetekohaselt oma ülesandeid. Ekspertarvamuse või KSH aruande õiguslikust olemusest eraldi tuleb hinnata ametiasutuse tegevust nende materjalide kontrollimisel, kasutamisel ja nende põhjal otsustamisel.

Palume kontrollida:

- kas ministeerium eristas ekspertide koostatud materjale ametiasutuste tegevusest nende hindamisel;
- kas konkreetse haldusakti vaidlustamata jätmist käsitati põhjendamatult takistusena asutuste tegevuse kontrollimisele;
- milliseid võimalikke puudusi ministeerium tegelikult kontrollis ning millised küsimused jäid kontrollimata.

3. Merikotka kahjustamise lubatavuse kontrollimise piisavus

Ministeeriumi kirjas tunnistatakse, et Püssi tuulepargi mõju merikotkale on tugevalt negatiivne ning sellega kaasneb väga suure tõenäosusega isendite hukkumine. Tegevuse lubatavust põhjendatakse ülekaaluka avaliku huviga ning viidatakse Keskkonnaameti 21.09.2026 dokumendile nr 6-2/26/15038-2.

Me ei väida, et oluline negatiivne mõju välistab seaduses lubatud erandi kohaldamise igal juhul. Kontrollimist vajab aga see, **kas ministeerium veendus erandi kõigi tingimuste täitmises**, enne kui järeldas Keskkonnaameti tegevuse õiguspärasust.

Palume kontrollida, milliste dokumentide alusel ministeerium hindas:

- rahuldavate alternatiivsete lahenduste puudumist;
- merikotka seisundi säilimist ja kasutatud andmete piisavust;
- Varja pesitsusterritooriumi kaotuse ning isendite hukkumise mõju;

- teiste olemasolevate ja kavandatavate arenduste koosmõju;
- leevendus- ja hüvitusmeetmete piisavust ning nende siduvust tegevusloa tingimustena.

Palume eristada ministeeriumi enda kontrolli tulemusi Keskkonnaameti järelduste refereerimisest.

4. Hüvitusmeetmete tegeliku mõju ja lisakasu hindamine

Ministeerium nimetab hüvitusmeetmete käsitluses uusi avastatud merikotka pesapaiku ning kavandatavate pesaaluste paigaldamist.

Olemasoleva pesapaiga avastamine parandab teadmisi liigi levikust, kuid ei tekita iseenesest täiendavat pesitsusterritooriumi. Hüvitav mõju võib tuleneda täiendavatest kaitse- või elupaigaparandusmeetmetest, mille lisakasu tuleb põhjendada.

Samuti ei võrdu pesaaluse paigaldamine automaatselt selle kasutuselevõtu või eduka pesitsusega.

Palume kontrollida, kas ministeerium hindas:

- milline on kavandatud meetmete tegelik lisakasu;
- milliste andmetega põhjendatakse nende edukuse tõenäosust;
- kuidas arvestatakse meetmete toimimiseks vajalikku aega;
- kas kahjustav tegevus võib alata enne meetmete rakendamist;
- millised siduvad järelseire-, lisameetmete ja tegevuspiirangute tingimused on kehtestatud.

5. Piirkondlike andmelünkade ja koosmõju arvestamine

Ministeerium selgitab, et Ida-Virumaa on merikotka pesitsuspaikade osas vähem uuritud ning teadaolevate pesitsusterritooriumide arv võib olla tegelikust väiksem.

Nõustume, et teadaolevate pesade vähesus ei tõenda üksinda liigi halba piirkondlikku seisundit. Samas ei tõenda avastamata pesade võimalikkus nende olemasolu ega kahjustamise lubatavust.

Palume kontrollida, kuidas ministeerium hindas andmelünkade ja teadusliku ebakindluse arvestamist ning kas seisundihinnang tugines kontrollitavatele andmetele.

Aasa gaasijaama puhul palume kontrollida ka seda, millisel alusel peeti piisavaks 45 dB mürataset pesapuu kõrgusel ning kas ministeerium hindas selle kriteeriumi liigipõhist põhjendust ja piirkonna müraallikate koosmõju.

6. Seire sõltumatuse ja kvaliteedikontrolli sisuline hindamine

Ministeerium leidis, et sama valdkonna ekspertide osalemine riiklikus seires ja keskkonnamõju hindamistes ei tõenda iseenesest huvide konflikti. Selle üldise seisukohaga nõustume.

Küsimus on aga selles, kas ministeerium kontrollis sõltumatuse ja andmete kvaliteedi tagamise tegelikke menetlusi. Vastuses kirjeldatud haridus- ja kogemusnõuded käsitlevad ekspertide kvalifikatsiooni, kuid ei kirjelda iseenesest sõltumatuse kontrollimist.

Palume kontrollida:

- kas hinnati ekspertide võimalikke rahalisi ja lepingulisi seoseid;
- kas eksisteerisid huvide deklareerimise ja võimalike konfliktide lahendamise menetlused;
- kuidas kontrolliti seiremetoodika järgimist ja alusandmete usaldusväärsust;
- kes ja milliste sisuliste kriteeriumide alusel võttis seiretööd vastu;
- milliste kontrollitulemuste alusel leidis ministeerium, et audit või muu täiendav kontroll ei ole vajalik.

Me ei taotle kontrollimata kahtluste alusel Kotkaklubi kõrvaldamist ega seireandmete kasutamise üldist peatamist. Taotleme sõltumatuse ja kvaliteedi tagamise korralduse põhjendatud kontrollimist.

7. Taotlused Vabariigi Valitsusele

Eeltoodust lähtudes palume:

1. **Teostada teenistuslikku järelevalvet** Kliimaministeeriumi tegevuse üle MTÜ järelevalvetaotluse lahendamisel ja 09.10.2026 kirjas nr 8-2/26/3332-4 väljendatud järelduste kujundamisel.
2. Nõuda ministeeriumilt välja algne taotlus, selle menetlemise materjalid, asutustelt saadud selgitused, kontrollitud alusdokumendid ning järelevalvest keeldumise kaalutlust kajastavad dokumendid.

3. Kontrollida eespool kirjeldatud küsimustes, kas ministeeriumi hinnangud põhinevad piisavalt välja selgitatud asjaoludel ning kas järelevalvepädevust tõlgendati õigesti.
4. Puuduste tuvastamisel rakendada VVS alusel sobivaid abinõusid, sealhulgas nõuda puuduste kõrvaldamist ja taotluse uut sisulist läbivaatamist.
5. Vajaduse korral kaasata kontrollimisse sõltumatu erialaspetsialist, kellel puuduvad kontrollitavate tööde või projektidega erapooletust mõjutavad seosed.
6. Kui järelevalve teostamist ei peeta põhjendatuks, esitada **konkreetne põhjendus iga käesolevas taotluses nimetatud põhiküsimuse kohta**, tuues välja kontrollitud dokumendid ja asjaolud.
7. Teavitada meid taotluse menetlemise korraldusest ning saata kirjalik vastus aadressile ksvirumaa@gmail.com.

Palume korraldada pöördumise lahendamine nii, et Kliimaministeeriumi selgituste küsimine ei asendaks Vabariigi Valitsuse enda hinnangut ministeeriumi tegevusele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

MTÜ Keskkonnasõbralik Lüganuse

ksvirumaa@gmail.com

Lisad:

1. Kliimaministeeriumi 09.10.2026 kiri nr 8-2/26/3332-4.
2. MTÜ algne teenistusliku järelevalve taotlus.